

پژوهشهای حقوقی

شماره ۲۰

هزار و سیصد و نود - نیمسال دوم

مقالات

- تفاوت اشتباه و جهل نسبت به موضوع قرارداد
 - ورشکستگی به تقلب و تقصیر؛ از قانون تجارت تا قانون مجازات اسلامی
 - معاونت در جرایم غیر عمدی
 - تحلیل تئوری متحدالشکل سازی حقوق قراردادهای تجاری فراملی
 - مفهوم و ماهیت قراردادهای آتی
 - صلح و حقوق بشر در برنامه درسی با تأکید بر اسناد بین المللی
- موضوع ویژه: حقوق میراث فرهنگی: ظرفیت‌ها و چالش‌ها
- شمشیر کند عدالت در صیانت از میراث فرهنگی
 - ساخت، معرفی، حمل، نگهداری و خریداری نمونه تقلبی آثار فرهنگی - تاریخی
 - حمایت کپی رایت از آثار معماری
 - برخی تحولات راهبردی استرداد اموال فرهنگی در نظام بین المللی معاصر
 - تحولات جدید اعاده اموال فرهنگی با نگاهی به بازگرداندن اموال فرهنگی به بومی‌ها
 - حمایت از اموال فرهنگی در هنگام مخاصمات مسلحانه
 - تکامل مفهوم «کارکردی» اموال فرهنگی در پرتو انسانی‌تر شدن حقوق بین الملل
 - آسیب شناسی قوانین حمایت از میراث فرهنگی
 - حق بر نام تاریخی خلیج فارس در آیین حقوق بین الملل
 - تأملی در حل و فصل اختلافات راجع به اموال فرهنگی

آسیب‌شناسی قوانین حمایت از میراث فرهنگی

شیدا برادران بزاز*

چکیده: آثار تاریخی بازگویی هویت، اصالت و درجه پیشرفت انسان‌ها در طول تاریخ هستند. علی‌رغم ارزش معنوی این آثار، آنها همواره مورد تهدید از بین رفتن و غارت واقع می‌شوند. عوامل بی‌توجهی به میراث فرهنگی را می‌توان در نبود قوانین، ضعف‌های مدیریتی مسئولان و اشخاص حقوقی، نبود نگرش‌های فرهنگی و... جست‌وجو کرد.

کلیدواژه‌ها: میراث، فرهنگی - تاریخی، اشخاص حقوقی، مرمت، حقوق داخلی، حقوق بین‌الملل

مقدمه

تاریخ دریچه بازی به سوی گذشته است، که با نگاهی از آن می‌توان به رخ داده‌های گذشته پی‌برد. و برای یقین حاصل کردن از صحت آنچه منتسب به تاریخ است باید مستند سخن گفت؛ و از بقایای زندگی گذشتگان گواه رفت. آثار تاریخی بازگویی هویت و اصالت و درجه پیشرفت انسان‌ها در طول تاریخ هستند. علی‌رغم ارزش معنوی این آثار، آنها همواره مورد تهدید از بین رفتن و غارت واقع می‌شوند. هر اثری از آثار تاریخی که نابود می‌شود، لطمه‌ای جبران‌ناپذیر بر تاریخ عینی بشر وارد می‌کند، که ترمیم آن امکان‌پذیر نیست. وجدان عمومی و جامعه جهانی علاقه‌مند حفظ فرهنگ و تمدن انسانی است و در مقابل رفتارهای پرخطر نسبت به آثار تاریخی جریحه‌دار می‌شود و سعی بر این دارند که با حمایت قانونی در حفظ آثار تاریخی بکوشند. کشورهای مختلف در قوانین داخلی خود و جامعه بین‌المللی نیز با برپایی کنفرانس‌ها، کمیسیون‌ها

و... و با انعقاد قراردادهای و تعهدنامه‌های بین‌المللی سعی در حفظ آثار تاریخی دارند.

بحث

اصولاً برای آنکه آثار فرهنگی - تاریخی مورد حمایت کیفری قرار بگیرند، لازم است حداقل یکصد سال از زمان ایجاد آن گذشته باشد. بعضاً به جهت رعایت پاره‌ای مصالح و شئون، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به حکم قانون اجازه دارد در مواردی، اثری را صرفنظر از اینکه یکصد سال از زمان ایجاد آن گذشته باشد یا نه، در فهرست آثار ملی به ثبت برساند و عمدتاً این آثار از جمله آثار هستند که در مالکیت خصوصی قرار ندارند و به نمایندگی از عموم، به حکم قانون اساسی، در اختیار دولت قرار دارند و اهمیت بسزایی خصوصاً از جهت اسلامی دارند.^۱

نکته قابل به ذکر دیگر اینکه، در سال ۱۳۷۵ قانونگذار با تصویب، ماده ۷۲۷ قانون مجازات اسلامی، مقرر نمود: جرایم مندرج در مواد «۵۵۸، ۵۵۹، ۵۶۰، ۵۶۱، ۵۶۲، ۵۶۳، ۵۶۴، ۵۶۵، ۵۶۶، ...» جز با شکایت شاکی خصوصی تعقیب نمی‌شوند و در صورتی که شاکی خصوصی گذشت نماید دادگاه می‌تواند در مجازات مرتکب تخفیف دهد و با رعایت موازین شرعی از تعقیب مجرم صرفنظر نماید. بنابراین سازمان میراث فرهنگی در تعقیب یا عدم تعقیب و در شکایت و عدم شکایت مختار است در حالی که این امر در تضادی آشکار با حقوق عمومی و منافع جامعه می‌باشد و اگر هم قرار باشد بنا به مصالحی مرتکب جرم، تعقیب نشود، این وظیفه دادستان و یا جانشین اوست که نماینده عموم است و نه یک مقام اجرایی قوه مجریه. از این جهت، این ماده در این قسمت نه تنها مغایرت شرعی دارد بلکه با اصل ۱۵۶ قانون اساسی نیز مغایرت دارد؛ زیرا قوه قضائیه است که پشتیبان حقوق فردی و عمومی است.

امروزه اشکال مجرمانه متفاوتی در مورد آثار تاریخی و میراث فرهنگی وجود دارد، که در قوانین کیفری ایران به مصادیق این جرایم فرهنگی اشاره شده است. که ما در این مقاله به مهم‌ترین و بحث برانگیزترین آنها اشاره خواهیم نمود.

۱- جرایمی که سبب لطمه به آثار تاریخی-فرهنگی می‌شوند

۱-۱- تخریب آثار فرهنگی-تاریخی

۲-۱- متزلزل نمودن بنیان آثار تاریخی

۳-۱- مرمت، تجدید و توسعه غیر مجاز ابنیه فرهنگی-تاریخی

۲- جرایمی که موجب تصرف غیر مجاز آثار فرهنگی-تاریخی می‌شوند

۱-۲- تجاوز به اراضی و اماکن تاریخی

۲-۲- تحصیل اتفاقی آثار.^۲

۱. رضا شکری، «جرایم علیه میراث (آثار) فرهنگی - تاریخی»، مجله دادرسی، مرداد و شهریور ۱۳۸۲، ش ۳۹.

۲. فاطمه موسوی، «نگرشی بر جرایم آثار فرهنگی - تاریخی و علل وقوع آنها»، مجلس و پژوهش، پاییز ۱۳۸۳، ش

۱. جرایمی که سبب لطمه به آثار تاریخی-فرهنگی می‌شوند

۱-۱. تخریب آثار فرهنگی-تاریخی

تخریب، کلمه‌ای عربی و معنای تباه نمودن و ویران کردن است. تخریب آثار فرهنگی-تاریخی شدیدترین بزه‌ی است که صورت می‌گیرد و به واسطه این جرم آثاری نابود می‌شوند که احیای مجدد آن‌ها امکان‌پذیر نیست. همین امر باعث شده تا شدیدترین نوع ضمانت اجرا در مقام حفاظت از آثار تاریخی در مقابل این نوع جرم به عمل بیاید.^۳

تباهی^۴ آثار بجای مانده از گذشتگان که بیانگر هویت و اصالت یک قوم است خیانتی غیرقابل بخشش است، و این یعنی گذر از مالکیت خصوصی و رسیدن به مالکیت عمومی.^۵ این آثار به اعتبار اینکه تاریخ عینی و مشهود انسان هستند وجهه‌ای جهانی به خود گرفته‌اند و علاوه بر علقه ملی نوعی علاقه بین‌المللی نیز ایجاد می‌کنند. به عنوان مثال، ما نه تنها از مشاهده بنای تخت جمشید مسرور می‌شویم بلکه با دیدن اهرام ثلاثه مصر یا دیوار بزرگ چین نیز به خود می‌بالیم و از توانایی‌های انسان گذشته و تسلط بر علوم مختلف، زبان تحسین می‌گشاییم. به عنوان فردی از جامعه بشری حفظ این آثار را ضرورتی غیرقابل انکار می‌دانیم و این علاقه ایجاد می‌کند که مالکیت خصوصی به حد اعلاّی محدودیت رسیده باشد و تخریب این آثار توسط مالک آن نیز جرم محسوب شود.^{۷۶}

این همان اصل «میراث مشترک بشریت» است که در حقوق بین‌الملل معاصر مطرح شده است و حاکی از آن است که در کنار عناوین مالکیت فردی و ملی، جامعه بین‌المللی نیز در حفظ و بهره‌مندی از این اموال منفعت کلی دارد.

حوزه‌هایی که در آنها این اصل پذیرفته شده یا در حال شکل‌گیری است به ترتیب عبارتند از: اموال فرهنگی با اهمیت استثنایی جهانی و میراث زیر آب که می‌توانند در فضاهای ماورای صلاحیت ملی ملت‌ها یافت شوند. گروه اول، شامل آن قبیل اموال فرهنگی است که در حوزه

۴۴.

۳. همان.

۴. لازم به ذکر است که عمل تباه کردن، باید جزئی یا کلی صورت بگیرد به نحوی که عرفاً بتوان به آن تخریب گفت؛ در غیر این صورت از شمول این ماده خرج است. (رضا شکری، پیشین).

۵. غلامرضا کامیار، «تخریب آثار فرهنگی - تاریخی توسط اشخاص حقوقی»، مجلس و پژوهش، پاییز ۱۳۸۳، ش

۴۴.

۶. لازم نیست که موضوع جرم تعلق به دیگری داشته باشد، یعنی ممکن است مرتکب جرم تخریب، مالک آن باشد. در این صورت، تنها وقتی که از ثبت آن در فهرست آثار ملی بی اطلاع باشد مجازات معاف خواهد بود. (ماده ۵۶۹ قانون مجازات اسلامی) و این امر وجه ممیزه آثار معمولی تخریب از سوی مالک جرم نیست.

۷. غلامرضا کامیار، پیشین.

اعمال کنوانسیون یونسکو^۸ راجع به حفاظت از «میراث جهانی» قرار می‌گیرد. این کنوانسیون در سال ۱۹۷۲ پذیرفته شد؛ یکی از ارکان این کنوانسیون کمیته میراث جهانی، ارگان منتخب دولت‌های عضو این کنوانسیون، راجع به ثبت اموال فرهنگی دارای اهمیت استثنایی و جهانی در فهرست موضوع ماده ۱۱ که توسط دولت‌های عضو پیشنهاد شده‌اند، تصمیم می‌گیرد. این کمیته، صندوق میراث جهانی را اداره می‌کند که در آن، هم مشارکت‌های بودجه‌ای دولت‌ها و هم مشارکت‌های خارج از بودجه کنوانسیون باهم تلاقی دارند. وجود منابع مالی، امکان کمک و مساعدت بین‌المللی به کشورهای درحال توسعه را چه در سطح آمادگی، برای بقیه پرونده‌های پیشنهاد اماکن و محل‌ها، توسعه برنامه‌های مدیریت و... فراهم سازد. گروه دوم، در چاقوبی متفاوت اصل میراث مشترک بشریت، تحول و تکامل انواع قوانین و مقررات مربوط به تنظیم فعالیت‌های کاوش و بازاریابی اشیاء باستانی زیر آب را مشروط کرده است. حتی اگر باتوجه به اینکه پذیرش کنوانسیون اخیر یونسکو راجع به میراث فرهنگی زیر آب (۲۰۰۱) با مخالفت و رأی ممتنع دولت‌های بسیاری روبه‌رو شده، آن کنوانسیون را اعلام‌کننده حقوق بین‌الملل عرفی ندانیم، بازهم نمی‌توان انکار کرد که عنصر اصلی این کنوانسیون، یعنی شناسایی حمایت از میراث فرهنگی زیر آب به عنوان عنصری از منافع کلی بشریت، در رویه بین‌المللی تأیید شد است. در عین حال، با توجه به مدت زمان کوتاهی که از پذیرش این کنوانسیون گذشته، نمی‌توان پیش‌بینی کرد که آیا این سند یک سند کنوانسیونی دارای ویژگی جهانی، همانند دیگر کنوانسیون‌های یونسکو تبدیل خواهد شد یا خیر. با این وجود شناسایی منافع عمومی در حفاظت از اموال فرهنگی زیر آب در مقابل خطر انهدام و پراکندگی توسط جامعه بین‌المللی است که امکان دارد به سبب بهره‌مندی تجاری بی‌رویه از آن میراث، بسیار ناشناخته باقی بماند، امری که برای پیش برد شناخت تاریخ بشریت و تمدن آن بسیار ضروری است.^۹

از منظر حقوق داخلی ایران، فصل نهم از کتاب پنجم قانون مجازات اسلامی به تخریب اموال تاریخی، فرهنگی اختصاص یافته است. به موجب ماده ۵۵۸ قانون مذکور که در تاریخ حقوق کیفری پیشینه ۷۰ ساله دارد و مهم‌ترین منبع قانونی درباره تخریب آثار تاریخی است. از بین بردن کلی یا جزئی آثار تاریخی که در فهرست آثار ملی به ثبت رسیده است، جرم محسوب می‌شود. مجازات این جرم، حبس از یک تا ده سال است. البته فرد مجرم به جبران خسارت وارده بر این آثار نیز محکوم می‌شود. و ضرورت دارد که تخریب در مورد یکی از اماکن به ثبت رسیده در فهرست آثار ملی باشد ولیکن لازم نیست که تزئینات یا ملحقات یا اشیاء... موجود و منصوب در اماکن مورد نظر در فهرست آثار ملی به ثبت رسیده باشد؛ و همین قدر که جداگانه واجد حیثیت تاریخی - فرهنگی می‌باشد، کفایت می‌کند. بنابراین تخریب اموال منقول، اگرچه واجد حیثیت

8. UNESCO: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

۹. علیرضا ابراهیم گل و فرزانه آفاشاهی، «در فراسوی حقوق معاهدات: پدیداری حقوق عرفی جدیدی در حمایت

از میراث فرهنگی»، *مجله حقوقی بین‌المللی*، ۱۳۸۸، ش ۴۰.

تاریخی - فرهنگی - که در اماکن به ثبت رسیده، نباشد و نیز اموال غیرمنقول ثبت نشده علی‌رغم داشتن حیثیت تاریخی - فرهنگی، مشمول این ماده نیستند و در ردیف تخریب اموال عادی قرار دارند.^{۱۰} همچنین لازم است، لزوم ورود ضرر و رابطه علیت و نیز قصد اضرار در عمل مرتکب و سوءنیت او احراز شود، زیرا در غیر این صورت عمل مرتکب از شمول این ماده خارج شده و مشمول ماده ۵۶۰ یا ۵۶۴ یا ۵۶۶ قانون مجازات اسلامی می‌گردد.^{۱۱} نکته نهایی که ذکر آن ضروری است، بیان این مطلب است که اگر مدیران و مسئولان سازمان میراث فرهنگی دستور تخریب آثار را صادر کنند نحوه برخورد با موضوع چگونه خواهد بود؟ شاید گفته شود بزه تخریب آثار تاریخی از جمله جرایمی است که «عدم اذن سازمان میراث فرهنگی» یکی از ارکان تشکیل دهنده آن است. بنابراین، اگر دستوری از جانب مسئولان این سازمان صادر شود یکی از ارکان تشکیل دهنده جرم گم شده و نمی‌توان به عمل واقع شده عنوان «تخریب آثار تاریخی» را داد. علاوه بر این بر اساس ماده ۷۲۷ قانون مجازات اسلامی رسیدگی به جرم تخریب آثار تاریخی بسته به شکایت شاکی خصوصی است و به موجب ماده ۵۶۷ قانون مجازات اسلامی و بند ۷ ماده ۳ قانون اساسنامه میراث فرهنگی، سازمان میراث فرهنگی شاکی خصوصی این جرم محسوب می‌شود در اینجا عدم شکایت شاکی خصوصی مانع تعقیب دعاوی عمومی است و دادستان نمی‌تواند بدون دریافت درخواست امر تعقیب را شروع کند.

البته بزه تخریب آثار تاریخی به عنوان جرم خصوصی از جمله شگفتی‌های ماده ۷۲۷ قانون مجازات اسلامی است که بی‌تردید باید این جرم از جمله جرایم عمومی محسوب شود به نحوی که امکان پیگرد مرتکبان آن صرفنظر از شکایت یا عدم شکایت شاکی خصوصی فراهم شود.^{۱۲}

۲-۱. متزلزل نمودن بنیان آثار تاریخی

از آنجا که به دنبال لطمه زدن به آثار تاریخی قسمتی از تاریخ انسان نابود می‌شود و جای شگفتی است که انسان در این ویرانی گوی سبقت را از عوامل طبیعی ربوده است. اهمیت این جرم زمانی برجسته‌تر می‌شود که اشخاص قدرتمند حقوقی (دولت‌ها، شرکت‌ها، سازمان‌ها،...) ویرانگر این آثار می‌شوند و از تکنولوژی برای نابودی این آثار بهره می‌گیرند. اشخاص حقوقی کانون قدرت محسوب می‌شوند بسیاری از جرایمی که انجام آن توسط اشخاص حقیقی امکان‌پذیر نیست یا با کندی صورت می‌گیرد توسط این اشخاص به آسانی انجام می‌پذیرد. از سوی دیگر جرایم اشخاص حقوقی سبب سرزنش اجتماعی بیشتری می‌شود، گویی از اعتماد عمومی سوءاستفاده شده است و شخصیت حقوقی که مانند وسیله‌ای به امانت، در دست مدیران است به بیراهه کشیده شده، این نگرش سبب طرح دو ادعای متفاوت می‌شود و از آنجا که از یک‌سو مدیران و مسئولان (اشخاص

۱۰. رضا شکری و قادر سیروس، قانون مجازات اسلامی در نظم حقوقی کنونی، تهران، مهاجر، ۱۳۸۱.

۱۱. رضا شکری، پیشین.

۱۲. غلامرضا کامیار، پیشین.

حقوقی) به‌طور مستقیم مداخله داشته و از سوی دیگر شخص حقوقی به عنوان مرجعی که اعمال کارکنان آن به نام وی صورت می‌گیرد باید جوابگوی اعمال انتسابی به خود باشد، باید مجازات دوگانه‌ای نسبت به شخص حقوقی اعمال نمود.^{۱۳}

بر اساس ماده ۵۶۰ قانون مجازات اسلامی، اگر کسی بدن رعایت ضوابط اعلام شده از سوی سازمان میراث فرهنگی، در حریم آثار تاریخی مبادرت به عملیاتی کند که سبب تزلزل بنیان آثار تاریخی شود، به حبس از یک تا سه سال محکوم می‌شود.

در اینجا لازم است به نکاتی اشاره نماییم:

۱. باید توجه کرد که بین لطمه زدن، تخریب و تزلزل بنیان تفاوت وجود دارد، زیرا تخریب عبارت است از: تباه کردن جزئی یا کلی، لطمه زدن یعنی: ایراد صدمه و خسارت بدون امحا و نابودی، و تزلزل بنیان نیز عبارت است از: عملی که موجب سستی بنیان بنا می‌شود به نحوی که احتمال ریزش بنا می‌رود.^{۱۴}

۲. به موجب ماده ۱۳۶ قانون مدنی منظور از حریم، بخشی از اراضی اطراف ملک است که برای کمال انتفاع از ملک، حفظ آن ضرورت دارد و کسی نمی‌تواند در این حریم عملیاتی انجام دهد که موجب زیان رسانیدن به صاحب حریم شود. سازمان میراث فرهنگی، از لحاظ علمی، دارای ملاک‌هایی برای تعیین حریم است که به صورت مدون و اعلام شده وجود ندارد.

۳. در این ماده صرفاً خرابی یا آسیب فیزیکی به آثار و حریم‌های آن‌ها جرم شناخته شده و آسیب‌های معنوی مانند ساخت و ساز اطراف آن به نحوی که عدم تناسب این ساخت و سازها به هر شکل با اثر یا بافت تاریخی مطابقت نداشته باشد «تخریب حریم منظر» جرم محسوب نشده است.^{۱۵}

۴. عمل ارتكابی در این ماده، غیرمستقیم و از نوع تسبیب است و نیز تفاوتی ندارد که مرتکب جرم مالک باشد یا شخص دیگری؛ لکن در مورد ارتكاب این جرم در مورد اشخاص حقوقی مسأله مسؤولیت کیفری عامل یا عاملان بحث برانگیز است. ماده ۵۶۸ قانون مجازات اسلامی، در این گونه موارد، مسؤولیت را متوجه هریک از مدیران و مسؤولانی می‌داند که دستور دهنده باشند. حال اگر دستوری صادر نشده و یا اینکه در اثر ترک فعل مدیران و مسؤولان جرم مورد نظر واقع شده باشد، مشمول مجازات مذکور در ماده ۵۶۰ قانون مجازات اسلامی خواهد بود. به عنوان مثال مدیر شرکت آب و فاضلاب که علی‌رغم اطلاع از شکستگی لوله آب و احتمال فروریختن بنای تاریخی دستور عدم ترمیم آن را صادر می‌کند مشمول مجازات مذکور در ماده ۵۶۰ قانون مجازات

۱۳. همان.

۱۴. رضا شکری، پیشین.

۱۵. فاطمه موسوی، پیشین.

اسلامی خواهد بود.^{۱۶}

۱-۳. مرمت، تجدید و توسعه غیر مجاز ابنیه فرهنگی - تاریخی

ماده ۵۶۴ قانون مجازات اسلامی، عمل مثبت افرادی را که بدون اجازه سازمان میراث فرهنگی به مرمت، تعمیر، تغییر، تجدید و توسعه ابنیه یا تزئینات اماکن تاریخی که در فهرست آثار تاریخی و ملی ثبت شده‌اند اقدام می‌کنند را جرم دانسته؛ «در صورتی که عمل مرتکب مشمول تخریب نگردد» و مجازات حبس از شش ماه تا دو سال را پیش‌بینی کرده است.^{۱۷} توجه کنیم که لازم است قصد مرتکب تعمیر، تغییر و... باشد زیرا قصد مذکور می‌تواند به عنوان سوءنیت خاص وجه ممیز این جرم از جرم تخریب موضوع ماده ۵۵۸ قانون مجازات اسلامی باشد. در این صورت است که قصد احسان و عدوان عنوان مجرمانه را تغییر می‌دهد. در واقع، هرگاه صاحب ملک یا ثالثی به قصد تعمیر کردن یا توسعه دادن یک اثر تاریخی را جزئی یا کلی خراب کند عمل وی مشمول ماده ۵۸۸ قانون مجازات اسلامی نبوده و مشمول این ماده است، زیرا در اینجا قصد اضرار به غیر وجود ندارد.^{۱۸}

در اینجا نیز باهمان مسأله مسؤولیت اشخاص حقوقی مواجهیم و همچنان در قانون ما در مورد آن سهل‌انگاری شده، از این جهت که بر اساس ماده ۷۲۷ قانون مجازات اسلامی رسیدگی به جرم تخریب آثار تاریخی بسته به شکایت شاکی خصوصی است و به موجب ماده ۵۶۷ قانون مجازات اسلامی، سازمان میراث فرهنگی شاکی خصوصی این جرم محسوب می‌شود در اینجا عدم شکایت شاکی خصوصی مانع تعقیب دعوای عمومی است؛ حال اگر سازمان میراث فرهنگی، خود به جای ترمیم و مرمت بنای ثبت شده در آثار ملی، به نوسازی و تغییر آن اقدام کند، تکلیف چیست؟

به عنوان مثال: در مرکز استان خراسان جنوبی، شهرستان بیرجند، یکی از خانه‌های قدیمی «خانه شریف» که به عنوان اثر ملی «با شماره ثبت ۴۵۰۵» ثبت شده است، هنگام مرمت توسط سازمان میراث فرهنگی، دستخوش نوسازی و تغییر شده است؛ به نحوی که هنگام ورود به داخل ساختمان با آشپزخانه‌ای مدرن و کاملاً امروزی مواجه می‌شویم! استفاده از سرامیک برای کف و دیوارها و... هیچ نشانی از قدیمی و تاریخی بودن برجای نگذاشته و خانه‌ای که بلندی خاص مکانش^{۱۹} و زیبایی بنایش می‌توانست مکانی برای موزه و جذب توریست باشد، در آینده‌ای نزدیک احتمالاً به مهمانسرای برای میهمانان اداره میراث فرهنگی تبدیل خواهد شد.

در موردی دیگر ارگ کلاه فرنگی بیرجند، که یکی از آثار ملی ماست، نیز به دلیل اینکه مقرر

۱۶. غلامرضا کامیار، پیشین.

۱۷. فاطمه موسوی، پیشین.

۱۸. رضا شکری، پیشین.

۱۹. به این دلیل می‌گوییم مکانش بلند است که، حتی از داخل حیاط بر شهر بیرجند مسلط است و منظره‌ای باشکوه

استانداری استان خراسان جنوبی در آنجاست مناسب با نیاز یک مکان اداری، دستخوش تغییراتی شده؛ به عنوان مثال هنگام اتصال بنا به سیستم گاز رسانی شهری، با عبور لوله‌های گاز از روی نمای بنا و از آنجا که بیشتر زیبایی این مکان به ظاهر و نمای آن است، لطمه‌ای جدی به ساختار ظاهری آن وارد گردیده است، درحالی که برای گرم نگهداشتن داخل ساختمان می‌توانستند از وسایل و نوع سوخت دیگری استفاده نمایند تا درخور مکان باشد.

همچنین، عدم توجه کافی مسئولین به بافت قدیمی شهرستان بیرجند، که در نتیجه آن تخریب بسیاری از بناها و همچنین عدم رعایت حریم^{۲۰} بناهای قدیمی و تاریخی شهر را بدنبال داشته است. از آنجا که زندگی شهری کنونی ایرانیان، به دشوارترین شکل دستخوش تناقض و تضاد میان بخش قدیمی - تاریخی و نوسازی‌های کنونی است. و تجربه نشان می‌دهد، آنچه «نو» ساخته می‌شود، در صورتی که مقبول واقع نشود، پس از گذشت یکی دو نسل حتی ممکن است تخریب شود و با آزادسازی فضا، عرصه‌ای نو عرضه گردد تا پذیرای بنای بهتر باشد. اما آنچه از قدیم مانده و بار تاریخی، هنری و مدنی پیدا کرده را نباید بی‌سنجش خراب کنیم؛ زیرا آن را ثروت تاریخی شهرمان می‌دانیم و باور داریم که بر رفتار فرهنگی و اخلاق محیطی ما اثری مطلوب و مقبول دارد. از این رو توجه به ثروت‌های فرهنگی و شهری، امری خطیر به شمار می‌آید و بر همین اساس، نیاز به یک نظام قانونی کارا و نواندیش مطرح می‌شود.^{۲۱}

و با نگاهی به ماده ۵۶۶ قانون مجازات اسلامی در رابطه با تغییر کاربری ابنیه و اماکن مذهبی و فرهنگی و تاریخی «که اگر برخلاف شئون اثر، و بدون مجوز، باشد، مجازاتی شامل حبس از سه ماه تا یک سال و جبران خسارت وارده و نیز رفع آثار تخلف را به همراه خواهد داشت» نیازمند صراحت بیشتر و بیان روشن‌تری در مورد «شئون اثر» و «بدون مجوز از میراث فرهنگی» است، و اینکه حقیقتاً، میراث فرهنگی بر چه اساسی نوع کاربری یک بنای تاریخی را تعیین می‌کند؟ و اگر نحوه تعیین نوع کاربری مکان تاریخی که از سوی میراث انجام شده، درخور مکان نباشد، تکلیف چیست؟ به عنوان مثال، عمارت باغ اکبری بیرجند^{۲۲} اکنون مقر اداره کل میراث فرهنگی و صنایع دستی و گردشگری خراسان جنوبی است، و دستخوش تغییراتی با ساختار اداری است. و آیا بهترین نحوه استفاده از عمارتی که در فهرست آثار جهانی به ثبت رسیده است، این است که مقری

۲۰. در قوانین ما منظور قانونگذار از حریم، حریم حفاظتی و فنی است و عملاً به حریم منظر و زیست‌محیطی توجهی نشده است. ضمن آنکه نیاز به ارائه تعریف صحیحی از حریم داریم، بهتر است قوانین و مجازات‌هایی برای متخلفین حریم منظر و زیست‌محیطی نیز در نظر گرفته شود. (محسن طبسی و مجتبی انصاری، «قوانین جزایی حوزه میراث فرهنگی: ضرورت بازنگری در اندیشه‌ها و روش‌ها»، فصلنامه اثر، تابستان ۱۳۸۳، ش ۳۶ و ۳۷).

۲۱. منصور فلامکی، «فرهنگ و حقوق معماری - شهری در ایران از دیدگاه مرمت»، مجلس و پژوهش، پاییز ۱۳۸۳، ش ۴۴.

۲۲. که در سی‌وپنجمین اجلاس بین‌المللی یونسکو، در پاریس، ثبت جهانی شد.

برای اداره باشد؟ حقیقتاً این مسأله نیازمند تفکر و دلسوزی بیشتری است.

۲. جرایمی که موجب تصرف غیر مجاز آثار فرهنگی - تاریخی می‌شوند

۱-۲. تجاوز به اراضی و اماکن تاریخی

به موجب ماده ۵۶۳ قانون مجازات اسلامی، تجاوز به اراضی، تپه‌ها و اماکن تاریخی-مذهبی که در فهرست آثار ملی به ثبت رسیده و مالک خصوصی نداشته باشد، جرم محسوب و مرتکب به شش ماه تا دو سال حبس محکوم می‌شود. و شرط جرم شناختن و اعمال مجازات این است که حدود و مشخصات این قبیل اماکن قبلاً تعیین و علامتگذاری شده باشد. اگر شخصی در این اماکن اقدام به حفاری غیر مجاز بکند، بر اساس ماده ۴۷ قانون مجازات اسلامی تحت عنوان (تعدد جرم) به مجازات جرم حفاری غیرمجاز (شش ماه تا سه سال حبس) نیز محکوم خواهد شد.

در اینجا بهتر بود قانونگذار، بجای شرط (آن سازمان، میراث فرهنگی، حدود و مشخصات این قبیل آثار را علامتگذاری کرده باشد)، علم مرتکب در مورد ثبت شده بودن اماکن مذکور را برای شمول ماده، لازم و کافی می‌دانست.^{۲۳} و حتی با وجود بازنگری قانون در سال ۷۵ عیناً همان مصادیق و مجازات‌های سال ۴۲ تکرار شده^{۲۴ ۲۵} و همچنان در قوانین ما نحوه برخورد و ارائه راهکار به مسأله مسوولیت اشخاص حقوقی و دولتی به خصوص در این عرصه خالی است. به عنوان مثال، یکی از آثار تاریخی کشورمان تپه تنگه بلاغی^{۲۶} در استان فارس، شهرستان پاسارگاد است که، تنها یک گذرگاه کوهستانی نبوده، و در دوره‌های گوناگون از رونق بسیاری برخوردار بوده است،^{۲۷} نیز به زیر آب رفته است.

۲۳. فاطمه موسوی، پیشین.

۲۴. ماده ۱۲۷ مکرر سال ۴۷ برای این جرم مجازاتی به میزان شش ماه تا دو سال حبس پیش‌بینی کرده بود، مشروط بر اینکه دولت حدود و مشخصات مناطق مورد نظر را در محل تعیین و علامت‌گذاری کرده باشد.

۲۵. محسن طبعی و مجتبی انصاری، پیشین.

۲۶. «منیرو بوشناکی»، معاون فرهنگی یونسکو: صدای تنگه بلاغی را به گوش جهانیان برسانید.

۲۷. تاکنون ۱۲۹ کارگاه باستان‌شناسی در این تنگه یافت شده‌است و قدیمی‌ترین آثار کشف شده تا به کنون، متعلق به ۷۵۰۰ سال پیش است. تیم مشترک باستان‌شناسان ایران و ژاپن با کاوش‌های نجات‌بخشی در غارهای باستانی منطقه تنگه بلاغی ابزارهای سنگی کشف کرده‌اند. در مورد محوطه‌های باستانی‌شناسایی شده، در این بررسی‌ها محوطه‌های باستانی شامل تپه‌های پیش از میلاد، کوره‌های ذوب فلز، غاروسکونتگاه‌های پیش از میلاد، کوره‌های سنگی مربوط به دوره فرمانروایان فارس (فرقه داران)، دو قبرستان دسته جمعی مربوط به دوران اشکانی، بیش از ۷ کیلومتر مرز سنگی مربوط به دوران اشکانی و دیگر محوطه‌های باستانی که بر اثر ساخت سد زیر آب می‌رود؛ شناسایی شده. همچنین به اعتقاد کارشناسان ساخت سد سیوند به جز ایجاد مشکل برای آثار درون تنگه، به دلیل به وجود آوردن شرایط خاص در منطقه به آسیب دیدن سازه‌های اصلی محوطه جهانی پاسارگاد منجر می‌شود. «کیان» که خود کارشناس مرمت آثار باستانی است، در این باره گفت: «هنوز بررسی‌های دقیقی روی این مسأله انجام نگرفته است، اما با توجه به آبرفتی و

۲-۲. تحصیل اتفاقی آثار

پیدا کردن اشیاء عتیقه موجب نمی‌شود که باینده مالک آن شود. به دیگر سخن، آثار تاریخی مکشوفه تحت مالکیت خصوصی قرار نمی‌گیرد. بنابراین اگر کسی به صورت تصادفی اموال تاریخی را به دست آورد، باید آن را به سازمان میراث فرهنگی تحویل دهد. مطابق تبصره یک ماده ۵۶۲ قانون مجازات اسلامی، چنانچه فرد از تحویل آثار خودداری نماید به ضبط اموال مکشوفه محکوم می‌گردد.

رفتار مجرمانه در اینجا به معنای ترک فعل و خودداری از تحویل است، و موضوع جرم در این ماده اموال تاریخی فرهنگی ناشی از حفاری غیرمجاز است. چنین تفسیری موافق با اصول حقوقی است.^{۲۸} و برای رسیدن به این هدف (تحویل دادن اشیاء تاریخی و قیمتی به سازمان میراث فرهنگی) نیازمند به جلب اعتماد مردم نسبت به سازمان میراث فرهنگی و نشان دادن صداقت و حمایت واقعی و هرچه بیشتر این سازمان به مردم فهیم ایران و همچنین فرهنگ‌سازی از طریق رسانه‌ها و حتی مراجع عظام هستیم زیرا مردم سرزمین ما دارای عقاید دینی راسخی هستند، و فتاوی مراجع تقلید تأثیرات زیادی بر تمام ابعاد زندگی مردم ایران زمین دارد. مطابق نظرات و احکام مجتهدین،^{۲۹} اگر انسانی در زمینی که ملک کسی نیست گنجی بیابد مال خود اوست و باید خمس آن را بدهد، و اگر در ظرف‌های متعددی که در یکجا دفن شده مالی پیدا کند که به حد نصاب برسد، باید خمس آن را بپردازد (یعنی، مال خود اوست که باید خمس بپردازد). همان‌طور که مشاهده می‌کنیم در بسیاری از موارد حقوق نیازمند مساعدت مراجع تقلید و مطابقت کتب تقلید با احتیاجات روز اجتماع است. اکنون به بررسی عوامل وقوع جرایم فرهنگی از دیدگاه بین‌المللی و داخلی می‌پردازیم.

۱. علل بین‌المللی وقوع جرایم فرهنگی

مقصود از این علل عوامل بین‌المللی غارت اموال فرهنگی هستند.

۱-۱. تعهد به حفاظت از اموال فرهنگی در مقابل مخاصمات مسلحانه

حقوق بین‌الملل کلاسیک بر آزادی دولت‌ها در انهدام یا غارت اموال هنری یا تاریخی دولت‌های دشمن در صورت جنگ، محدودیت‌های بسیار ناچیزی قائل شده است. تا آنجا که در دوره رنسانس، پدر علم سیاست مدرن، «ماکیاولی» بر لزوم انهدام کامل شهرهای فتح شده تأکید

سست بودن خاک منطقه حدس زده می‌شود جمع شدن آب در دریاچه سد، باعث افزایش شدید رطوبت هوا در منطقه و بالا آمدن میزان آب سطحی شود که این اتفاق می‌تواند به پی اصلی کاخ‌ها و آرامگاه کوروش آسیب وارد سازد.

۲۸. فاطمه موسوی، پیشین.

۲۹. پرویز صانعی، پیشین.

می‌کرد.^{۳۰} تنها در نیمه دوم قرن نوزدهم بود که مشروعیت انهدام و غارت در هنگام جنگ در معرض تردید قرار گرفت. در ایالات متحده، نخستین گام به سوی محدودیت ابزارها و وسایل جنگی و نحوه مبادرت به جنگ با کد «لیبر» و به نام استاد دانشگاه کلمبیا آغاز شد. که در طول جنگ داخلی امریکا نگاشته و در سال ۱۸۶۳ توسط ارتش متحد مورد قبول واقع شده بود. اصول کد لیبر در «اعلامیه بروکسل» ۱۸۷۴ نیز پذیرفته شد و در مواد ۸ و ۱۷ آن ممنوعیت حمله یا غارت اموال و مؤسسات مذهبی، آموزشی، هنری و علمی توسط متخاصمین مقرر گردیده است. اگرچه این اعلامیه به علت مخالفت انگلستان هرگز از لحاظ حقوقی الزام‌آور نشد، اما تأثیرات قابل توجهی بر تحول حقوق و رویه بعدی داشت.

علی‌رغم پیش رفت چشم‌گیری که با پذیرش اسناد کنوانسیون‌ها به چشم می‌خورد، در ابتدای قرن بیستم وجود یک قاعده حقوق بین‌الملل عرفی که دولت‌ها را به احترام به میراث فرهنگی در زمان جنگ ملزم می‌کند، و نیز تعریف قاعده مندی از میراث فرهنگی وجود نداشت، حمایت به یک گروه خاص از «اموال فرهنگی» اعطا نمی‌شد، بلکه به صورت پراکنده شامل برخی اموال می‌شود که با استفاده از روش تجربی به عنوان مراکز تاریخی، مذهبی و آموزشی شناسایی شده و شایسته حمایتند؛ زیرا بی‌دفاعند و در مالکیت خصوصی یا عمومی قرار دارند و یا همچون بیمارستان‌ها، کارکردی بشر دوستانه دارند.^{۳۱} نهایتاً این حمایت نیز با قیود «تاحد امکان» و «در صورت تمایل» مشروط می‌شود.^{۳۲}

تنها بعد از جنگ جهانی دوم و با پذیرش منشور ملل متحد و ممنوعیت توسل به زور، اعلام اصول اساسی حقوق بشر و حقوق بشر دوستانه در اعلامیه جهانی ۱۹۴۸، و کنوانسیون‌های ژنو ۱۹۴۹ شرایط تاریخی مناسبی در سطح جهانی برای تدوین اصول کلی در زمینه حمایت از اموال فرهنگی در هنگام مخاصمات مسلحانه فراهم شد.^{۳۳} همچنین قوانین بین‌المللی مهمی به وجود آمدند که تعریفی دقیق از میراث فرهنگی ارائه دادند. مهم‌ترین آنها عبارتند از:

قرارداد حمایت اموال فرهنگی هنگام جنگ - ۱۴ مه ۱۹۵۴ لاهه - فصل اول ماده یک.
کنوانسیون مربوط به اتخاذ تدابیر برای ممنوع کردن و جلوگیری از ورود و صدور و انتقال مالکیت غیرقانونی اموال فرهنگی - ۱۷ نوامبر ۱۹۷۰ - ماده یک.
کنوانسیون برای حمایت میراث فرهنگی و طبیعی جهان - ۲۳ نوامبر ۱۹۷۲ - مواد ۱ و ۲.

۳۰. چطور می‌توان بر دولت‌هایی حکومت کرد که قبل از فتح آنها، زیر سلطه قوانین خود زندگی می‌کردند.

۳۱. ماده ۲۳ قواعد لاهه راجع به جنگ هوایی.

۳۲. نک: ماده ۲۷ قواعد منضم به کنوانسیون ۱۹۰۷ لاهه راجع به جنگ زمینی و ماده ۲ کنوانسیون چهارم لاهه.

۳۳. علیرضا ابراهیم‌گل و فرزانه آقاشاهی، پیشین.

قوانین حوزه میراث فرهنگی جمهوری یونان^{۳۴}

قوانین حوزه میراث فرهنگی کشور ایتالیا^{۳۵}

در تمام این قوانین، تعریف میراث فرهنگی یک تعریف مصداقی است که در آنها همه چیز دقیقاً و به صورت مشخص تبیین شده است.^{۳۶}

در ایران نیز تا سال ۱۳۵۲ تعاریف مبهمی از میراث فرهنگی داشتیم که بعد از پیروزی انقلاب و شکل‌گیری سازمان میراث فرهنگی کشور انتظار می‌رفت که این سازمان تعریفی علمی از میراث فرهنگی مطابق با تعاریف بین‌المللی این مقوله ارائه نماید که متأسفانه چنین نشد. مطابق اساسنامه سازمان مصوب ۱۳۶۷، میراث فرهنگی، شامل آثار باقی مانده از گذشتگان است که نشان‌گر حرکت انسان در طول تاریخ می‌باشد و با شناسایی آن زمینه شناخت هویت و خط حرکت فرهنگی او میسر می‌گردد و از این طریق زمینه‌های عبرت برای انسان فراهم می‌آید. بدین ترتیب مطابق این قانون، هر چیزی که شرط موجود در قانون را (یعنی فراهم‌سازی زمینه‌های شناخت هویت و عبرت‌آموزی) برآورده سازد، می‌تواند جز میراث فرهنگی محسوب گردد. اگرچه این تعریف در نوع خود بسیار متعالی است اما در مقایسه با قوانین سایر کشورها، بسیار کلی و مبهم است و بنظر می‌آید که همه چیزی در آن می‌گنجد. از طرفی این ابهام در قانون میراث فرهنگی ایران در بقیه قوانین این حوزه تأثیر منفی گذاشته است. به طوری که در قوانین و اجرای آن، کاملاً مشخص نیست که حمایت از میراث فرهنگی پوششی یا گزینشی است. این مشکل حتی در قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی و گردشگری نیز مرتفع نشده است و تعریف میراث فرهنگی به همان تعریف گذشته ارجاع داده شده است. نکته دیگر اینکه در قوانین و تعاریف ما تا پیش از تصویب قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی و گردشگری سال ۱۳۸۲، اصلاً جایگاه میراث طبیعی دیده نشده بود، حال آنکه در قوانین بسیاری از کشورها از جمله روسیه، ترکیه و یونان، از مدت‌ها قبل چشم اندازه‌های طبیعی و پارک‌های حیات وحش و... نیز جز اموال فرهنگی دانسته شده‌اند. اگرچه پارک‌های ملی و مناطق حفاظت شده و پناهگاه‌های حیات وحش و آثار طبیعی ملی تحت پوشش سازمان محیط‌زیست قرار دارند و برای آنان قوانینی وضع شده است اما بهتر بود که برای لحاظ کردن جنبه‌های هنری و زیبا شناختی مناظر، در فرایند ثبت اثر ملی مطابق تعریف کنوانسیون ۱۹۷۲ میراث جهانی، میراث طبیعی نیز در کنار میراث فرهنگی در یک تعریف جامع دیده شود، که خوشبختانه در تبصره ماده ۲ قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی و گردشگری این موضوع لحاظ

۳۴. جزوات قوانین فرانسه و ایتالیا و یونان و ترکیه و روسیه. آرشیو دفتر امور حقوقی و بین‌المللی سازمان میراث فرهنگی کشور، تهران.

۳۵. جزوات قوانین فرانسه و ایتالیا و یونان و ترکیه و روسیه. آرشیو دفتر امور حقوقی و بین‌المللی سازمان میراث فرهنگی کشور تهران.

۳۶. محسن طبسی و مجتبی انصاری، پیشین.

شده است.^{۳۷}

در ابتدای دهه ۱۹۵۰، یونسکو در اتخاذ کنوانسیون‌های بین‌المللی، و توصیه‌ها و اعلامیه‌هایی که در مجموع به توسعه حقوق بین‌الملل عام کمک می‌کنند، مشارکت داشته است. کنوانسیون ۱۹۵۴ لاهه تعاریفی اصیل و یکنواخت از «اموال فرهنگی» ارائه داده است:

- اهمیت زیاد آن اموال برای تمدن ملل؛

- معیار رده شناختی که بر شناسایی سه گروه از اموال مبتنی است؛

- و معیار ثبت در فهرست حمایت ویژه که به اموال دارای ارزش و اهمیت استثنایی اعطا می‌شود.

همچنین با توجه به مقدمه کنوانسیون ۱۹۵۴ که بیان می‌کند: «با اعتقاد به اینکه خسارت به اموال فرهنگی متعلق به هر ملت به هر روش، خسارت به میراث کل بشریت تلقی می‌شود، زیرا هر ملت سهم خویش را در فرهنگ جهانی داراست.» در کنار بیان مفهوم حقوقی، مشارکت و حمایت تمام ملل را به خاطر منفعت بشری مورد خطاب قرار می‌دهد. و نیز دلسوزانه به تقویت حمایت از میراث فرهنگی در صورت وقوع مخاصمات مسلحانه از طریق توسعه تدریجی اصل مسؤلیت بین‌المللی کیفری فردی برای اعمال جدی تخریب و خسارت زدن به اموال فرهنگی کمک کرده است.^{۳۸} در کنار اسناد یونسکو، اسناد مؤسس محاکم کیفری بین‌المللی و رویه قضایی آنها نیز به اصل مسؤلیت کیفری برای صدمات و خسارات شدید به تمامیت میراث فرهنگی در چارچوب مخاصمات مسلحانه پرداخته‌اند.^{۳۹}

دیگر تجلیات رویه بین‌المللی معاصر، نشان می‌دهند که چگونه ممنوعیت اقدامات اعمال تخریب عمدی اموال فرهنگی دارای اهمیت بسیار و بدون هرگونه توجیه ضرورت نظامی توسط حقوق بین‌الملل عرفی در حال تأیید است.^{۴۰} به این ترتیب بر اساس داده‌های رویه بین‌المللی می‌توان نتیجه گرفت، که امروزه یک اصل کلی بین‌الملل شکل گرفته که تمام دولت‌ها را ملزم

۳۷. همان.

۳۸. پروتکل دوم‌الحاقی ۱۹۹۹ به کنوانسیون لاهه که در سال ۲۰۰۴ لازم‌الاجرا شد، بخش چهارم خود را به این اصل اختصاص داده است.

۳۹. بند «د» ماده ۳ اساسنامه دادگاه کیفری بین‌المللی یوگسلاوی مقرر می‌کند: تخریب، غارت و ایراد خسارت عمدی به مؤسسات مذهبی و آموزشی، بناهای یادبود، و آثار هنری و علمی، از جمله جنایات جنگی تلقی می‌شود. مسأله مهم‌تر این است که رویه قضایی دادگاه یوگسلاوی صراحتاً پذیرفت که جرم‌انگاری تخریب عمدی میراث فرهنگی توسط حقوق بین‌الملل عرفی تأیید شده است.

۴۰. کمیسیون دعوای که به موجب توافقات صلح منعقد در ۱۲ دسامبر ۲۰۰۰ در الجزایر تأسیس شده بود، به منظور رسیدگی به دعوای میان دولت اشغالگر اتیوپی که باعث تخریب استل‌های تاریخی ارتره شده بود (با توجه به اینکه هیچ‌کدام از این دو کشور عضو کنوانسیون ۱۹۵۴ لاهه نبودند)، در بند ۱۱۳ تصمیم خویش، صراحتاً تأیید می‌کند که «سقوط استل نقض حقوق بین‌الملل بشر دوستانه عرفی است.»

می‌کند در صورت قوع مخاصمات مسلحانه، از اقدام به تخریب عمدی اموال فرهنگی که از اهمیت ویژه‌ای برای یک ملت یا جامعه بین‌المللی برخوردار است، خودداری کنند.

۱-۲. تعهد به خودداری از تصاحب اموال فرهنگی و تعهد به استرداد آن اموال

جدا از تخریب اموال فرهنگی بر اثر اقدامات جنگی، خطر مهم برای میراث فرهنگی از ناحیه مخاصمات مسلحانه، تصاحب و انتقال غیر مجاز اموال فرهنگی در طول دوره‌های اشغال نظامی است. در گذشته، این خطر رویه رسمی غارت توسط ارتش‌های اشغالگر بود؛ امروزه اگرچه این رویه رسماً محکوم شده، اما عواملی نظیر تقاضا در بازار بین‌المللی برای اموال فرهنگی و نفرت نژادی برای حفظ و تقویت آن تصمیم می‌گیرند. در سطح حقوق معاهداتی، منع غارت اموال فرهنگی در سرزمین‌های اشغالی توسط قواعد منظم به کنوانسیون چهارم ۱۹۰۷ لاهه راجع به جنگ زمینی (مواد ۴۷-۴۶) پذیرفته شده بود. که بر اساس آن دولت‌های عضو متعهد می‌شدند، روش‌های قانونی نقض این ممنوعیت را تضمین کنند. پس از جنگ جهانی اول، تعهد به استرداد برخی اشیاء فرهنگی در معاهدات صلح گنجانده اما در عمل، اجرای این تعهد آشکارا مشکل ساز شده بود؛ همچنان که اتریش از استرداد اموال به مجارستان با این استدلال قابل بحث که این اموال بخشی از یک کلکسیون عمومی شده و باید یکدستی آن حفظ شود خودداری می‌کرد. اما در سال ۱۹۴۳ دولت‌های متحدی که اعلامیه لندن را پذیرفته بودند، اعلام کردند هرچه در توان دارند برای ابطال تحصیل اموال از جمله اموال فرهنگی که توسط آلمان و متحدانش در سرزمین‌های اشغال شده رخ داده است، به کار خواهند گرفت، حتی اگر آن اقدامات به ظاهر قانونی و مشروع باشند. این اعلامیه منجر شد تا اصل اساسی مندرج در آن «تعهد به اجتناب از ضبط اموال فرهنگی در سرزمین‌های تحت اشغال نظامی» در کارهای مقدماتی یونسکو برای تدوین کنوانسیون ۱۹۵۴ لاهه و در نگرش متن کنوانسیون ۱۹۷۰ یونسکو راجع به قاچاق اموال فرهنگی درج شود. نه اعلامیه لندن و نه مقررات پروتکل الحاقی به کنوانسیون لاهه، هیچ‌کدام نتوانستند مانع غارت و انتقال اموال فرهنگی طی جنگ جهانی دوم و مخاصمات مسلحانه بعدی به خارج از سرزمین‌های اشغالی شوند. ضعف این اسناد تا جایی که به اعلامیه لندن مربوط است، ناشی از ماهیت صرفاً سیاسی آن است. و در مورد مقررات پروتکل الحاقی به کنوانسیون لاهه ناشی از این خطر بود که این مقررات، تعهداتی با ماهیت کاملاً بین‌الدولی ایجاد می‌کنند و قادر نیستند از مقررات قانون مدنی در زمینه تحصیل مالکیت اموال تخطی کنند. اما علی‌رغم این نقاط ضعف، در سطح معاهداتی، تعداد قابل توجه و رو به افزایشی از دولت‌ها، کنوانسیون لاهه را تصویب کرده‌اند «۱۱۳ دولت به کنوانسیون ۹۱ دولت به پروتکل ملق شدند». برخی دولت‌های مهم نظیر ایالات متحده آمریکا، که به کنوانسیون نپیوستند، تأکید کرده‌اند که اصول آن را به عنوان حقوق عرفی اعمال خواهند کرد. یونسکو در حال تدوین یک مجموعه اصول راهنما در زمینه استرداد اموال فرهنگی است. همچنین شورای امنیت به موجب قطعنامه ۱۴۸۳ سال ۲۰۰۳ که طبق فصل هفتم منشور اتخاذ گردید،

تصمیم گرفت که تمام دولت‌های عضو سازمان ملل متحد به گونه‌ای عمل کنند که اموال فرهنگی سرزمین‌های اشغالی منتقل نشوند یا در صورت انتقال غیرقانونی و غیرمجاز مسترد شوند.^{۴۱}

۱-۳. تعهد به همکاری در زمان صلح در زمینه پیشگیری و سرکوب قاچاق اموال فرهنگی منقول

یکی از خطرناک‌ترین و جدی‌ترین تهدیدات برای میراث فرهنگی، آن هم در عصر بازار جهانی، تجارت غیرقانونی و مخفیانه اشیاء هنری و قدیمی است؛ که منجر به پراکندگی میراث فرهنگی، تجزیه آن و تخریب اشیاء پیچیده و نابودی اطلاعات ضروری برای تحقیقات باستان‌شناسی می‌شود. همچنین این تجارت مخفیانه با محروم کردن کشورهای مبدا از منابع مهم فرهنگ و توسعه توریسم، فقر میراث ملی را برای آن کشورها به ارمغان می‌آورد. بنابراین ضرورت همکاری بین‌المللی در اشکال مختلف در رویه‌های بین‌المللی احساس می‌شود. که از طریق، پذیرش معاهدات چندجانبه که منجر به همکاری دولت‌های عضو در سطح حقوق عمومی به منظور پیشگیری از قاچاق اشیای فرهنگی می‌باشد. مهم‌ترین نمونه از این قبیل، کنوانسیون ۱۹۷۰ پاریس است؛ این کنوانسیون در ابتدا توسط دولت‌هایی تصویب شد که غالباً «صادرکننده» اموال فرهنگی بودند و بعداً مهم‌ترین کشورهای «واردکننده» از جمله ایالات متحده، فرانسه، سوئیس، انگلستان و ژاپن نیز به آن ملحق شدند. همکاری بین‌المللی در زمینه مبارزه با قاچاق اشیای فرهنگی توسط «اینترپل»^{۴۲} که از جمله وظایفش، تسهیل همکاری بین‌المللی برای بازیابی اموال فرهنگی مسروقه است و همچنین «ایکام»^{۴۳} (شورای بین‌المللی موزه‌ها) که سازمانی تخصصی در زمینه محافظت از میراث فرهنگی و مبارزه با قاچاق است و دبیرخانه و مرکز اطلاعات آن در مقر یونسکو در پاریس قرار دارد، تحقق می‌یابد.^{۴۴}

یکی دیگر از اصول همکاری در این زمینه، توافقات دوجانبه است، که به موجب آن دولت‌های واردکننده می‌پذیرند برای کمک به دیگر دولت‌ها در تلاش‌های‌شان برای از بین بردن قاچاق برخی اموال فرهنگی و به‌ویژه اشیاء قدیمی، تدابیر فوری اتخاذ کنند. ایالات متحده در انعقاد این نوع توافقات پیشگام بوده است. از آنجا که کنوانسیون ۱۹۷۰ یونسکو به این حوزه نمی‌پردازد، زیرا حوزه اعمالش به معاملات محدود است که مورد توجه موزه‌ها و «دیگر مؤسسات مشابه» است، بدون اینکه به سایر وضعیت‌های تجارت اموال فرهنگی میان اشخاص خصوصی توجه کند. این‌ها خلافاً با انعقاد کنوانسیون ۱۹۹۵ «یونی‌دوغوا»^{۴۵} راجع به اموال فرهنگی مسروقه یا صادر شده به طریق غیر قانونی رفع شده است که اصول بسیار پیشرفته‌ای را برای همکاری و هماهنگی میان

۴۱. علیرضا ابراهیم‌گل و فرزانه آقاشاهی، پیشین.

۴۲. Interpol International Criminal Police Organization.

۴۳. ICOM

۴۴. همان.

۴۵. INTERNATIONAL INSTITUTE FOR THE UNIFICATION OF PRIVATE LAW) UNIDROIT

نظام‌های حقوقی از طریق تثبیت قواعد یکنواخت در زمینه تحصیل عنوان مالکیت اموال فرهنگی ارائه می‌نماید. این کنوانسیون ابتدا مقرر می‌دارد که «متصرف مال فرهنگی مسروقه، باید آن را مسترد نماید» این مقرر به این معنا است که دولت‌های دارای حقوق نوشته باید قوانین خویش را در جهت منفعت برتر استرداد اموال مسروقه تغییر دهند. کنوانسیون مزبور همکاری بسیار دقیقی را در سطح قضایی اقتضا و این تعهد را برای قاضی مقر دادگاه ایجاد می‌کند که به قوانین عمومی کشور، در مواردی که آن قوانین، حفاری‌های غیر مجاز را همچون سرقت تلقی می‌کند، توجه نشان دهد. نتیجه آن است که اشیایی که حاصل کاوش‌های باستان‌شناسی غیر قانونی هستند، حتی آنهایی که در زمین‌های خصوصی انجم گرفته‌اند، از نظر کنوانسیون باید همچون اشیای مسروقه تلقی شوند.

مسلماً این اشکال بسیار خاص همکاری بین‌المللی که توسط کنوانسیون «یونیدروا» مقرر شده‌اند، نمی‌توانند قسمتی از حقوق بین‌الملل عام تلقی شوند.^{۴۶}

۲. علل داخلی تخریب و غارت اموال فرهنگی

از آنجا که این عوامل را به طور مفصل در متن مقاله توضیح داده‌ایم، به ذکر خلاصه‌ای از این عوامل بسنده می‌کنیم.

۱-۲. عوامل فرهنگی، به این معنی که با اصلاح ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی و جلب اعتماد مردم نسبت به صادقانه عمل کردن سازمان‌ها و ادارات و همچنین مساعدت مراجع تقلید در اصلاح و به روز نمودن کتب فقهی با نیاز اجتماع است.

۲-۲. آسیب‌پذیری بالای آثار، به سبب تهاجمات ناشی از سوداگران و توسعه شتابان گاه بی‌برنامه شهرها در سطح کشور

۳-۲. ضعف سیستم‌های حفاظتی و ناهماهنگی بین اقدامات حفاظتی و مرمتی دستگاه‌های اجرایی ذیربط.^{۴۷}

کمبود سیستم‌های حفاظتی و مطابق با تکنولوژی روز، کمبود نیروهای حفاظتی مراقب آثار و عدم دلسوزی کافی سازمان‌ها و نهادهای دولتی در حفظ و نگهداری آثار و میراث کهن ایرانی.

۴-۲. ناتوانی در حفاظت فیزیکی، فنی و قانونی مناسب، به سبب کثرت و پراکندگی آثار فرهنگی - تاریخی، بسیاری از مناطق تاریخی کشور ما، ثبت آثار تاریخی نشده‌اند و حتی گاهی مواردی که ثبت شده درون شهرها نیز مورد تعرض دستگاه‌های دولتی یا مردم قرار گرفته‌اند. و در بسیاری موارد اثر تاریخی ثبت شده است، منتها مورد حمایت قرار نگرفته و رها شده‌اند.

۴۶. همان.

۴۷. لایلا زرشن عابد، «تحلیل چالش‌های بخش فرهنگ با تأکید بر چالش‌های حوزه میراث فرهنگی و گردشگری در برنامه سوم توسعه»، مجلس و پژوهش، پاییز ۱۳۸۳، ش ۴۴.

البته به سبب اینکه در شرح وظایف بسیاری از دستگاه‌های دولتی حفاظت و نگهداری از آثار تاریخی گنجانده نشده است، در اغلب موارد وضعیت حفاظت، نگهداری و مرمت آثار نامشخص است.

۲-۵. ضعف قوانین کیفری در مورد جرایم فرهنگی.

به منظور عدم تناسب منطقی میان جرم و مجازات است.

۲-۵-۱. نبود مجازات مالک یا مالکان اموال فرهنگی - تاریخی.

به دلیل تقابل بین حقوق مالکان خصوصی، از یک طرف و ارزش ملی آثار تاریخی از طرف دیگر، مهم‌ترین مسائل قانونگذاری در مورد میراث فرهنگی‌اند که دقت و توجه بسیاری را می‌طلبد.

۲-۵-۲. شاکی خصوصی در مورد جرایم فرهنگی

راهکارها و پیشنهادها

۱. حمایت از فرهنگ‌های زنده

همان‌طور که در سطح دیپلماتیک جهت توسعه حقوق بین‌الملل خاص برای حمایت از میراث فرهنگی معنوی و تجلیات زنده فرهنگ و تنوع آن، ابتکارات زیادی صورت گرفته‌است. نخستین ابتکار عمل به سال ۱۹۸۹ باز می‌گردد و آن توصیه یونسکو برای حمایت از فرهنگ سنتی و محلی بود. این ابتکار عمل یک سند حقوق نرم است و نشان دهنده فضای جنگ سرد ناشی از تقابل میان فرهنگ برگزیده و فرهنگ بومی است. در سال‌های ۱۹۹۰، دو ابتکار عمل دیگر یونسکو، رویکرد جدیدی را در حمایت از فرهنگ‌های زنده ایجاد کردند. نخستین رویکرد شامل، اتخاذ خطوط راهنما برای حمایت از گنج‌های انسانی زنده بود که هدف از آن ترغیب توسعه یک قانون داخلی است که قادر به تضمین بقای هنرها و حرفه‌های قدیمی باشد. دومین ابتکار عمل، برنامه تأیید شده کنفرانس عمومی ۱۹۹۷ یونسکو برای اعلام شاهکارهای میراث شفاهی و غیرمادی بشریت است. این ابتکار، برنامه‌ای است که هدفش، انتخاب اشکال و مکان‌های برپایی مراسم سنت‌های فرهنگی با کیفیت عالی در حوزه‌های تئاتر، رقص، نمایش بدون کلام غم‌انگیز، موسیقی و دیگر حوزه‌ها از طریق یک رقابت بین‌المللی است. بر این اساس در اوایل سال ۲۰۰۰ در یونسکو تصمیم گرفته شد مذاکراتی برای پذیرش یک سند هنجاری چند جانبه به منظور حفظ میراث فرهنگی غیر مادی آغاز شود.

کنوانسیون حفاظت از میراث فرهنگی معنوی که توسط کنفرانس عمومی ۱۷ اکتبر ۲۰۰۳ یونسکو پذیرفته شده و در ۲۰ ژانویه ۲۰۰۶ لازم‌الاجرا شده است. این کنوانسیون رسماً یک سنتی ایجاد کننده اتفاق نظر راجع به تعهدات بین‌الدولی است که از نظر ماهوی یک نظام تعهدات بین‌المللی را ایجاد می‌کند که دولت‌های متعاقد به منظور محافظت از سنت‌ها و فرهنگ‌های زنده، نسبت به گروه‌های انسانی، جوامع فرهنگی در سرزمین‌های خود یا در خارج برقرار می‌کنند. در این مفهوم، ایده محافظت از میراث فرهنگی معنوی به حمایت حقوق بشر نزدیک است. همانند

حقوق بشر، هدف از حمایت میراث فرهنگی، منابع دولتی نیست؛ بلکه ارزش انسانی اراده خلاق، آزادی ابراز باورها و اعتقادات خواه به صورت شخصی، خواه به صورت جمعی، خواه عمومی یا خصوصی، ملت‌ها، گروه‌ها و اقلیت‌ها است. در نتیجه، علت وجودی کنوانسیون حمایت از میراث فرهنگی معنوی، تنها حمایت از منافع ملی هر دولت نیست، بلکه بیشتر به دنبال حفظ مال مشترک جامعه بین‌المللی در کل، یعنی تنوع و گوناگونی فرهنگ بشری است.^{۴۸}

۲. توجه به کارکرد اقتصادی موزه‌ها^{۴۹} ۵۰

۳. پرورش و تربیت نیروی انسانی کارآمد

۴. اصلاح ساختار اداری و تشکیلات و روش‌های اجرایی

۵. ایجاد بستری مناسب برای جلب فعالیت‌های بخش خصوصی

۶. شکل گرفتن نهادهای مشاوره‌ای، پیمانکاری و پژوهشی در مورد موضوعات مرتبط با میراث

فرهنگی و گردشگری

۷. ایجاد اشتیاق و رغبت در مردم برای مشارکت در بخش خصوصی و مردمی در جهت

اجرای برنامه‌های فرهنگی.

۸. از بین بردن خلأ قانونی و به روز نمودن قوانین

۹. تدوین اصطلاحات آماری مشترک برای ایجاد نظام آمار و اطلاعات مناسب. (زرشکن عابد،

۱۳۸۳)

۱۰. سعی دولتمردان در از بین بردن مشکلات گردشگری

که در اینجا به صورت خلاصه به ذکر آنها می‌پردازیم

۱-۱۰. نبود امنیت و آرامش در منطقه جنوب آسیا

۲-۱۰. تفاوت‌های فرهنگی و مشکلات سیاسی

۳-۱۰. روشن نبودن تعریف حقوق جهانگردی

۴-۱۰. پایین بودن درجه توسعه یافتگی کشور

۵-۱۰. کمبود تأسیسات اقامتی، پذیرایی و بین راهی و وسایل حمل و نقل

۶-۱۰. ناآشنایی سازمان‌ها و نهادهای مرتبط و نیز مردم با نحوه برقراری ارتباط با

جهانگردان

۷-۱۰. معضلات قانونی و اجرایی در نظام‌های اداری، بانکی، گمرکی و بازرگانی.^{۵۱}

۴۸. علیرضا ابراهیم‌گل و فرزانه آقاشاهی، پیشین.

۴۹. به عنوان مثال موزه‌های کشور فرانسه، تابع قانونی به نام سه ثلث، هستند. به این معنا که باید فضای زیر بنای هر موزه به سه قسمت مساوی تقسیم شود و بخشی از آنها به گالری‌های دائمی، بخشی به مکان نگهداری و بخشی به فضای پذیرایی، فعالیت‌های نمایشگاهی و غیره اختصاص داده شود، به این ترتیب موزه همواره یک سوم مساحت خود را به نمایشگاه یا محل پذیرایی اختصاص می‌دهد و می‌تواند از اجاره آنها کسب درآمد کند.

۵۰. نسیم قاسمی مطلق، «موزه‌ها مشکلات و نابسامانی‌ها»، مجلس و پژوهش، پاییز ۱۳۸۳، ش ۴۴.

نتیجه‌گیری

کشور ایران دارای آثار تاریخی و با ارزش گوناگونی است، که همواره در معرض تخریب عمدی، بی‌اعتنایی و حتی فراموشی قرار دارند. با وجود تلاش بعضی از مراکز فرهنگی^{۵۲} و سازمان‌های بین‌المللی،^{۵۳} نقش این آثار روز به روز کم رنگ‌تر و از حافظه ما ناپدید می‌شود. وجود قوانین داخلی ما برای حفاظت از آثار تاریخی - فرهنگی ناکافی و دارای نقایص و کاستی‌هایی است، شناسایی مسؤلیت کیفری اشخاص حقوقی با اینکه واقعیت‌های قضایی و جرم شناختی هستند و سهم قابل توجهی در ارتکاب بزه تخریب آثار تاریخی دارند، درهاله‌ای از ابهام قرار دارد.

از آنجا که، میراث فرهنگی هر ملتی موضوع منفعت کلی جامعه بین‌المللی است. از نیمه دوم قرن بیستم به این سو، حقوق بین‌الملل حمایت از اموال فرهنگی به ویژه از طریق معاهدات و اسناد حقوق نرم توسعه یافته است. از زمان ایجاد یونسکو - سازمان فرهنگی، علمی و تربیتی ملل متحد، معاهدات چندجانبه زیادی منعقد شده‌اند که به یافتن تعاریف دقیقی از مفهوم میراث فرهنگی، کمک کرده‌اند.^{۵۴} تأثیرات شایانی در حمایت از حقوق میراث فرهنگی ملل داشته است. اولین تأثیر آن، مربوط به ممنوعیت اعمال تخریب اموال فرهنگی به ویژه در زمان جنگ است. هنگامی که این تخریب با قصدی تبعیض آمیز نسبت به یک جامعه یا گروه خاص همراه باشد، می‌تواند مسؤلیت کیفری بین‌المللی مرتکبان آن را به واسطه ارتکاب یک جنایت بین‌المللی در پی داشته باشد. دوم تأثیر، تعهد به استرداد اموال فرهنگی است که به طریق غیر قانونی از سرزمین اشغال شده نظامی منتقل شده‌اند. سومین تأثیر، راجع به تعهد شکلی همکاری در زمان صلح برای سهیل استرداد اموال فرهنگی مسروقه یا اموالی است که به‌طور غیر قانونی صادر شده‌اند و همچنین تعهد به جلوگیری از تخریب و پراکنده‌سازی میراث فرهنگی در مناطق خارج از صلاحیت ملی و به ویژه میراث فرهنگی زیر آب، است. تا جایی که به تنوع فرهنگی مربوط است، از هم اکنون این امکان وجود ندارد که قواعد عرفی قابل اعمالی برای همه دولت‌ها بازسازی شود. با این وجود باید پذیرفت که ابتکارات معاهداتی اخیر در این زمینه دو نتیجه در پی خواهد داشت؛ ۱. اینکه دولتی بتواند برای

۵۱. لایلا زرشکن عابد، پیشین.

۵۲. مرکز رویدادهای معماری ایران، که بابرگذاری کارگاه‌های فهم معماری، طرح‌هایی برای حمایت و حفاظت از بناهای تاریخی و بافت قدیمی شهرها ارائه می‌دهد.

53. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

۵۴. اصطلاح ترکیبی اموال فرهنگی که نخستین بار توسط کنوانسیون ۱۹۵۴ لاهه راجه به حمایت از اموال فرهنگی در بروز مخاصمات مسلحانه به کار رفت. در اسناد بین‌المللی قبلی، مفهوم واحدی از اموال فرهنگی وجود نداشت، اما به اشپایی که دارای ارزش تاریخی، ماندگاری یا بشری هستند و باید در برابر اقدامات جنگی مورد حفاظت قرار گیرند، اشاره‌ای کلی شده بود. در این خصوص رجوع کنید به مواد ۳۷ و ۵۶ قواعد منضم به کنوانسیون چهارم لاهه ۱۹۰۷ و ماده ۵ کنوانسیون نهم لاهه.

گریز از رویه‌های شوم یا خطرناک برای میراث فرهنگی معنوی جوامع و گروه‌های واقع در سرزمینش، در پشت مفهوم حوزه صلاحیت ملی پنهان شود را بسیار مشکل‌تر می‌سازد. ۲. تلاش برای سازش و ایجاد یکپارچگی میان حمایت از تنوع فرهنگی و دیگر تعهدات بین‌المللی به ویژه در زمینه آزادی تجارت را الزامی می‌کند.^{۵۵}

در عرصه ملی نیز نباید از روند رو به رشد اشخاص حقوقی حقوق عمومی و خصوصی و نقش این اشخاص در تخریب آثار تاریخی غافل ماند. تا مبدا به روزهایی برسیم که حسرت از بین رفتن یافته‌های تاریخی مان را بخوریم و سنگینی بار آن را بر دوش کشیم.

فهرست منابع

ابراهیم گل، علیرضا و آقاشاهی، فرزانه، در فراسوی حقوق معاهدات پدیداری حقوق عرفی جدیدی در حمایت از میراث فرهنگی، مجله حقوقی بین‌المللی نشریه مرکز امور حقوقی بین‌المللی معاونت حقوقی و امور مجلس ریاست جمهوری، سال ۱۳۸۸، شماره ۴۰.

زرشکن عابد، لیلا، تحلیل چالش‌های بخش فرهنگ با تأکید بر چالش‌های حوزه میراث فرهنگی و گردشگری در برنامه سوم توسعه، مجلس و پژوهش، پاییز ۱۳۸۳، شماره ۴۴.

شکری، رضا، جرایم علیه میراث (آثار) فرهنگی - تاریخی، مجله دادرسی، مرداد و شهریور ۱۳۸۲، شماره ۳۹.

شکری، رضا و سیروس، قادر؛ قانون مجازات اسلامی در نظم حقوقی کنونی، تهران، مهاجر، ۱۳۸۱. صانعی، یوسف، توضیح المسائل، دفتر نشر مصطفی، قم، ۱۳۷۳. طبسی، محسن و انصاری، مجتبی، قوانین جزایی حوزه میراث فرهنگی ضرورت بازنگری در اندیشه‌ها و روش‌ها، فصلنامه اثر، تابستان ۱۳۸۳، شماره ۳۶ و ۳۷.

فلامکی، منصور، فرهنگ و حقوق معماری - شهری در ایران از دیدگاه مرمت، مجلس و پژوهش، پاییز ۱۳۸۳، شماره ۴۴.

قاسمی مطلق، نسیم، موزه‌ها مشکلات و نابسامانی‌ها، مجلس و پژوهش، پاییز ۱۳۸۳، شماره ۴۴. کامیار، غلامرضا، تخریب آثار فرهنگی - تاریخی توسط اشخاص حقوقی، مجلس و پژوهش، پاییز ۱۳۸۳، شماره ۴۴.

موسوی، فاطمه، نگرشی بر جرایم آثار فرهنگی - تاریخی و علل وقوع آنها، مجلس و پژوهش، پاییز ۱۳۸۳، شماره ۴۴.

Deficiencies in Legislations for Protection of Cultural Heritage

Sheyda Baradaran Bazaz

Abstract:

Flashback historical identity (are origin and progress of human in history despite the spiritual value of these works (they always threatened to kill and plunder are located. Neglect of cultural heritage can be traced to deficiencies in legislation (and the corporate head employee management weaknesses, lack of cultural attitudes and can be searched. This article examines some of the rules in the field of cultural heritage and national level we have just in case they happened to witness events and addressing the shortcomings of existing rules of international law in this area and at the end of the guidelines and suggestions offered.

JOURNAL OF LEGAL RESEARCH

VOL. X, No. 2

2011-2

Articles

- The Differences between Mistake and Ignorance to the Subject-Matter of Contract
- Bankruptcy in Fault and Fraud: From Commercial Code to Islamic Penal Code
- Complicity in Unintentional Crimes
- Concept and Nature of Future Contracts
- Analysis The Theory of the Unification of Transnational Commercial Contracts Law
- Peace and Human Rights in Curriculum under the International Instruments

Special Issue: Cultural Heritage Law: Capacities and Challenges

- Unable Justice and Preservation of Cultural Heritage
- Islamic Penal Code of Iran on Crimes against Cultural Property: 566 bis Article
- Copyright Protection for Architectural Works
- Some Strategic Developments in Restitution of the Cultural Property in Contemporary International Law
- New Developments in Restitution of Cultural Property with a View to Restitution of Indigenous People's Cultural Property
- The Protection of Cultural Property in Times of Armed Conflicts: The Practice of the International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia
- "Functional" Concept Evolution of Cultural Property in a More Humanization of International Law
- Deficiencies in Legislations for Protection of Cultural Heritage
- Right on the Historical Name of the Persian Gulf from the Perspective of International Law
- Examining Various Mechanisms for International Disputes over Cultural Properties

S. D. I. L.

The S.D. Institute of Law

Research & Study

ISSN: 1682-9220